

Tuluttut C - 2022

1. Ilinniartitsissutip inissisimanagera

Tuluttoorneq piginnaasassanik ilinniartitsissutaavoq, ilisimasassanik ilinniartitsissutaavoq kulturikkut ilinniartitsissutaavoq attaveqartarnermillu ilinniartitsissutaalluni, tassanilu najukkami nunarsuarmullu isiginnilluni oqaatsinik, kultureqarnermik inuiaqatigiinnilu pissutsinik suliaqarfiulluni. Ilinniartitsissummi aallaaviuvoq allannermik paasinneriaaseq annertusisaq, ilaatinneqarlutillu tuluit oqaasiinik oqalulluni allalluni atuineq aamma oqaatsit sannaannik oqaasilerinermillu tunngaviusumik suliaqarneq.

2. Ilinniartitsissummi siunertat

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut tuluit oqaasiinik imatut ilisimasaqartigissapput oqaatsinillu imatut piginnaasaqatigissallutik tuluttut tunngaviusumik attaveqarsinnaassallutik. Ilinniartut tassunga atatillugu Tuluit Nunaanni, Amerikami sumiiffinnilu tuluttut oqaaseqarfiusuni allani inuiaqatigiinni pissutsit kulturillu pillugit ilaatigut ilisimasaqassallutik.

Iikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Ilinniartut oqaatsinik ilikkagaqartarnermi periusissiat naleqquttut atorsinnaassavaat aammalu ilinniartitsissumi suliasat assigiinngitsut suliarisinnaassallugit, taamaalillutik oqaatsitigut kulturikkullu ilisimasatik, oqaatsit pillugit paasinnittarnertik taamaalillutillu ilinniagaqarnermi piginnaasatik tamanut tunngasut ineriartortissallugit.

Inuttut inuillu akornanni attaveqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut tuluit oqaasiinik inuttut inuillu akornanni attaveqatigiittarnermi tunngaviusumik atuisinnaassapput, aammalu oqaatsit atorneranni annertunerusutigut qisuariaateqarsinnaassallutik ilaatigut taamaalillutik namminneq kinaassutsiminnik paasinnittarnertik ineriartortissallugu.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Ilinniartut tuluit oqaasii ilaatigut atorsinnaassavaat, taamaalillutik kulturit akornanni attaveqarsinnaassallutik, ilaatigut taamaalillutik namminneq kulturikkut tunngavimminnik paasinnittarnertik ineriartortissallugu. Ilinniartut ilinniatsissummi ilisimasatik Kalaallit Nunaanni pissutsinut sanilliussinnaassavaat aammalu nunarsuarmi qanilliarorfiusumi paasisassarsiornermi iliuuseqartarnermilu oqaatsit atorsinnaassallugit.

3. Iikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Iikkagassatut anguniakkat

Ilinniartut ukuninnga piginnaasaqassapput:

Oqaatsinik piginnaasaqarneq:

- a) Sammisat nalinginnaasut pillugit nunat immikkoortuinit assigiinngitsuneersunik allariaatsinillu assigiinngitsunik tuluttut allattarissanik oqaluttarissanillu paasinnissinnaassallutik
- b) tuluttut oqaasertat paasinartumik atuarsinnaassallugit,
- c) oqaatsit atorsinnaassallugit, tassanilu tulluttut oqaloqatigiinnerni peqataasinnaassallutik,

Oqaatsit, allatat kulturilu

- d) sammisaq ilisimasaq pillugu tuluttut oqaluttariarsornermi allattariarsormili imminut atatumik saqqummiisinnaassallutik,
- e) tuluttut oqaasertat assigiinngiiaartut imarisaannik isummanillu nassuiaasinnaassallutik,
- f) pissutsinut annertunerusunut tunngatillugu oqaaseqatigiit ataasiakkaat inissisimanerat nassuiarsinnaassallugu,
- g) nammineq isummat tunngavilersuutillu tuluttut oqaatigisinnaassallugit aamma
- h) atortorissaarutit quppersakkat naleqquttut atorsinnaassallugit.

3.2. Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit tassaapput:

- a) tuluit oqaasiini tunngaviusumik oqaasilerineq, taaguineq, allattaatsit naqinnerillu,
- b) ordborgit atornissaat, tassunga ilanngullugit oqaatsit taasarneri oqaatsillu atorsinnaasat,
- c) pissutsini nalinginnaasuni attaveqatigiinnermut periutsit,
- d) oqaasertat isummaasa imarisaannik nalilersuineq,
- e) atuakkini atuakkianiinngitsunilu oqaasertat nutaanerit assigiinngiiaartut,
- f) Tuluit Nunaanni USA-milu inuiaqatigiinni pissutsit aamma
- g) sumiiffinni tuluttut oqaluffiusuni allani maannakkut pissutsit.

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit tassaapput tuluttut allatat piviusut, suliareqqinneqanngitsut, ikittuinnaat eqqaassanngikkaanni, ilinniartitsissutip kulturimut tunngasortaanik aallaveqartussat imaluunniit taakkununga atassuserneqarsinnaasut.

3.3 Ilassutitut ilinniakkat

Ilinniartut taamaallaat pingaarnertut ilinniakkat atorlugit ilikkagassatigut anguniakkat angusinnaassanngilaat.

Illassutitut ilinniakkani pingaarnertut ilinniakkat takussutissinneqassapput itisilerneqarlutillu ilinniartitsissumilu anguniakkat naaportorlugit ilinniartut ilinniakkani paasisaat annertusineqassalluni. Illassutitut ilinniakkani ilaapput oqaasertat oqariartaatsillu allat tuluttut oqaaseqarfiusunit tuluttullu ilinniakkani ilinniartitsissutinit allanit aallaaveqartut. Tuluttut oqaasertat atuakkiortunit tuluttut oqaaseqanngitsunit allanneqarnikutilaatigut ilaapput. Aammattaq illassutitut ilinniakkani pingaarnertut ilinniakkat atorlugit Kalaallit Nunaanni

nunallu tamat akornanni pissutsinik sapinngisamik annertunerpaamik takussutitsisiinnaassallutik.

Ilassutitut ilinniakkanik toqqaanermi ilinniakkap sammiviatut toqqagaq annertuumik apequtaassaaq. Ilinniakkat sammivianni niuernermi tuluttut ilinniartitsinermi niuernermik annertuumik ilassuteqassapput, tassungalu peqatigitillugu atuakkiat inuiaqatigiillu pillugit sammisat isiginiarneqassallutik. Ilinniakkat sammivianni teknikimi ilassutitut ilinniakkat tekniki pinngortitamillu ilisimatusarneq pillugu sammisanut attuumassuteqassapput, ilinniartut taamaalillutik teknologiimik pinngortitamillu ilisimatusarnermi taaguutunik saqqummeeriaatsinillu paasisaqassallutik.

4. Aaqqissuussineq

4.1. Ilinniartitseriatsimi periutsit

- a) Ilinniartitsinerni ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.
- b) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornani ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.
- c) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanegassallutik.
- d) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taamaalilluni ilinniartut ilinniartitsissutip pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginarartuuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.
- e) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerini ataasiakkaani sammisanilu ineriartortitsinermi ilinniartitsissut siuariarfiussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfiussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suliariaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.
- f) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

Oqaatsinik, oqaasertanillu suliaqarnermi ataatsimoortitsisoqassaaq, taamaalilluni ilinniartut oqariartaatsit, ilinniakkat attaveqatigiinnerullu akornanni erseqqarissumik atassuteqartitsisoqarneranik misigisaqassallutik. Tusarnaartarneq, atuartarneq attaveqatigiittarnerlu suliarineqassapput, ilinniartullu ataasiakkaat allattarissatigut oqaluttarissatigullu oqaatsitigut ineriartornerat oqaasiliortarnerallu salliutinneqassallutik. Kisiannili oqaluttariarsorneq pingaartinneqassaaq. Ilinniartitsinermi ilinniakkani siuariartorneq tamatigut naleqqussarneqartassaaq, ilinniartut taamaalillutik ilinniagassanik toqqaanermi annertunerusumik piumasaaqateqarfigineqartassallutik ajornakusoornerusunillu ilinniartassallutik. Sulinermi oqaatsit salliutillugu tassaapput tuluit oqaasii.

4.2. Suleriaatsit

Ilinniartitsissummik suliaqarnermi ilinniartitsissummi pingaarnertut ilinniakkat ilassutitullu ilinniakkat aallaavigalugit sammisanut 4-5-inut aaqqissuunneqassaaq. Pingaarnertut ilinniakkanik suliaqarnermi oqaasertat atuakkianeersut atuakkianeersuunngitsullu annerusumik suliareqqaarneqarsimassanngitsuussallutik Tuluillu Nunaanneersuussallutik.

Ilinniartitsissummi sulineq periutsillu atorneqartut assigiinngiaartinneqassapput toqqarneqarlutillu, taamaalilluni ilikkagaqartarnermi anguniakkat taperserneqassallutik. Suleriaatsimik toqqaaneq pisuni tamani assigiinngiaartitsinermik siuariartortitsinermillu periutsimik tungaveqassaaq. Taamaammat ilinniartitsineq suleriaatsillu ilinniartitsisunit aqunneqarnerusut taarseriartuaarneqassapput ilinniartitsinermik suleriaatsinillu ilinniartunik nammineertitsinerusunik oqartussaaqataatitsinerusunik akisussaaqataatitsinerusunullu.

Ilinniartitseriaaseq ilinniakkat imarisaannut tunngatillugu assigiinngiaartinneqassaaq, ilikkagassatullu anguniakkanut naleqqussarneqassalluni, taamaalilluni atuagarsorluni, sulilluni misileraallunilu sulineq isiginiarneqassallutik. Ilinniartut assigiinngiaarnerat, ilikkaraqariaasiat pisariaqartitaallu annertuumik isiginiarneqassapput, ilinniartitseriaatsillu ilinniartut oqaatsinik ilinniarnernannik, qisuariartarnerannik ajornakusoortunillu eqqarsaasinnaanernannik siuariartortitsisut isiginiarneqassallutik.

Ilinniartitsissummi allattariarsorluni sulineq imatut aaqqissuunneqassaaq oqaasertanik sammisanillu sulinermut tapersiutaassalluni oqaatsinillu ilikkagaqartarnermut tapersiutaassalluni.

4.3 IT

Ilinniartut aallaqqaataaniilli it atorlugu suleriaatsinik ilinniartinneqassapput. It ilinniartitsinermut ilaavoq, aamma allalluni oqaluttariarsorlunilu attaveqatigiinnermut paasissutissiinermullu, paasissutissanik ujarlernerneq aamma oqaatsitigut pisinnaasat inerisarnerannut misilerarnerannullu ikorfartuutitut atorneqassalluni. Oqaatsinik suliaqarnerup, It-p aamma suleriaatsit aaqqissuunnerat imminnut ataqatigiinnerat ataatsimoortutut isigineqassaaq.

Ilinniartut atortussanik ilinniartitsissummut naapertuuttunik apersuusersuisumik ujarlernerneq, immikkoortiterinermik toqqaanissamik paasissutissiinissamillu pisinnaasat inerisarneqassaaq. Ilinniartut tusagassiissutit digitaliusut attaveqatigiinnermut pingaaruteqassusiat ilisimasaqarfigilissavaat, tassuunakkut nunarsuaq tamakkerlugu aamma digitaliusumik ataatsimooqatigiiffinnut akisussaassuseqarlutik, apersuusersuillutik pissuserissaarnissamillu mianerinnillutik peqataasinnaaleqqullugit

4.4 Ilinniartitsissummi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissummi oqaatsinik aammalu ilinniartitsissummi oqariaatsinik paasinnittarnerat atuisarnerallu aaqqissuussamik

ineriartortinneqarluni. Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutit siulianni oqaatsinik oqariaatsinillu ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaalluarkkiartortillugillu.

4.5 Ilinniartitsissutinut allanut atassuteqartitsineq

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq piffissat ilaanni ilinniartitsissutit akornanni suliaqartoqartarluni ilinniartitsissutinilu ilisimasaqarfiulersunut sanilliutitsilluni. Ilinniartut tuluttut ilinniartitsissutit allat ilaannik pissarsisarnermikkut ingerlatitseqqiisarnermikkullu oqaatsinik oqaluttariarsorluni allattariarsorlunilu atuisinnaaneq attuumassuteqarnermi tassani annertusassavaat.

5. Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuisarneq

Ilinniartut ataasiakkaat qaffasissusiat siuariartornerallu paasiniarlugu aallartinnermi ukiullu ingerlanerani misissuinikkut ataasiakkaanilu misilitsinnikkullu nalilersuisoqartassaaq. Ilinniartut ilinniartitsissummi ineriartornermik naliliinissamut sakkussaqarniassammata aammattaaq imminut nalilersorniarluni misilitsittoqartassaaq.

5.2. Misilitseriaatsit

Oqaasertani suliassat ilisimaneqanngitsut suliareqqaarnikuunngitsullu sammisani ilinniarsimasani ataatsimi iminnut atasut tunngavigalugit oqaluttariarsorluni misilitsittoqassaaq. Misilitsinnermi atortussat quppernermik nalinginnaasunik 1-2-nik imaluunniit 3-6 minutsinni immiussatut tusarnaarneqartutut taakkuluunniit akuleriisinnerisut annertussuseqassapput. Misilitsinnermi ilaapput saqqummiineq, oqaloqatigiinneq, oqaaseqatigiinnik paasinninneq atassuteqartitsinerlu.

Piareersarnissamut 48 minutsit missaanni piffissaliisoqassaaq, soraarummeertumullu ataatsimut soraarummeerneq 24 minutsit missaanni sivisussuseqassaaq.

Qupperneq nalinginnaasoq allaatigisanut tunngatillugu tassaavoq qupperneq naqinnernik akunneqsisikkanik 2400-nik imaqartoq, taallanut dramamullu tunngatillugu titarnerit 30-t, elektroniskimik tusagassiissutitigut atortunut tunngatillugu minutsit pingasut.

Qulequttat misilitsinnermut tunngavissanut ilaasut, ataatsimoorlutik ilinniartitsissummi ilikkagassatut anguniagassat matussusissavaat.

5.3 Naliliinnermi tunngaviit

Soraarummeertut suliaqarnerminni ilikkagassatut siunertanik qanoq malinnitsiginersut nalilersuinnermi nalilerneqassaaq. Oqaasertanik siumut ilisimaneqanngitsunik soraarummeertup saqqummiisinnaanera atassuteqartitsisinnaaeralu aammalu sammisamik ilinniarnermi ilisimalikkanik atuisinnaanera pingaartinneqassapput. Soraarummeertup saqqummiinneranik ataatsimut nalilersuineq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.